

Innoveren om meest concurrerende economie te blijven

Het mkb doet het fantastisch: het sentiment is goed, de financiële positie ook en Nederland heeft de meest concurrerende economie van Europa, met het mkb als groeimotor. “Tegelijkertijd is het niet allemaal ‘halleluja’”, aldus hoogleraar Volberda, bekend van de recente berichtgeving dat Nederland de meest concurrerende economie van Europa heeft (The Global Competiveness Report 2019 van het World Economic Forum). Innovatie is voor het mkb heel belangrijk, vooral voor de lange termijn.

Volberda: "Het mkb moet nieuwe businessmodellen omarmen, met meer focus op langetermijn-product-innovaties en R&D op het gebied van digitalisering en technologie. Internationaal gezien doen we het heel erg goed, maar qua innovatievermogen doen we het minder. We zijn hier gezakt naar een tiende plaats, terwijl juist innovaties van belang zijn voor groei op de lange termijn. Duitsland investeert maar liefst 3,13% van het bbp in R&D en Zweden zelfs 3,31%. Bij ons is dat 2,16%. Fundamentele innovatie betaalt zich pas na 10 jaar uit."

Personeel pijnpunt

“Daar heeft ons mkb dus moeite mee. Nederland heeft zijn sterke concurrentiepositie te danken aan het feit dat we een zeer

dynamische economie hebben met veel start-ups en kleine mkb-bedrijven die in vergelijking met het buitenland minder hiërarchisch georganiseerd zijn en zich goed kunnen aanpassen aan marktontwikkelingen. In principe zouden deze mkb-bedrijven beter in staat moeten zijn om producten en diensten te innoveren dan het grootbedrijf, maar de werkelijkheid is dat het mkb weliswaar wendbaarder is, maar relatief minder resourceful. Vooral op het gebied van personeel. Hét grote pijnpunt is dat twee derde van de bedrijven zegt dat ze moeilijk aan goed personeel komt en dat bestaand personeel niet meer de goede vaardigheden heeft.”

Dat is tevens de belangrijkste conclusie uit de Nederlandse Innovatie Monitor, het jaarlijkse

onderzoek dat onder leiding van Volberda wordt uitgevoerd, en wordt bevestigd in de Global Competiveness Index van het World Economic Forum.

Ondanks dat de investeringen momenteel aantrekken, zet het personeelstekort een rem op de economische groei. Volberda: “Mkb-bedrijven moeten niet alleen aandacht hebben voor de technologie, de harde kant van innovatie, maar ook voor het menselijk kapitaal.”

Nieuwe businessmodellen

Als voorbeeld noemt Volberda de maakindustrie, die componenten levert voor machines. “Dankzij de ingebouwde sensoren worden veel data verzameld maar pas met een ander businessmodel, gericht op predictive main-

tenance, gaan de data waarde opleveren: wanneer gaat het onderdeel stuk? Welke service en dienstverlening kun je op basis daarvan organiseren? Bij dit gewijzigde businessmodel horen andere vaardigheden van mensen; personeel wordt alleen maar belangrijker.”

Samenwerken en middelen delen

In de Innovatie Monitor wordt elk jaar aan managers gevraagd hoe zij een fictief budget zouden investeren. Hieruit blijkt dat 25% naar technologie gaat, direct gevolgd door: vaardigheden en talenten van medewerkers (human capital) en leiderschap, horizontaal organiseren en tot slot samenwerken met andere bedrijven en kennisinstituten. Volberda: “Investerings in technologische innovaties gaan hand in hand met investeringen in de kennis en vaardigheden van medewerkers en met samenwerking in de keten. Het een

“

Investeren in innovatie gaat over technologie, de harde kant, maar daarnaast vooral over menselijk kapitaal: sociale innovatie. Dit gaat om investeren in mensen, vaardigheden en leiderschap.

”

kan niet zonder het ander. Als mkb-bedrijven onvoldoende middelen of mensen in huis hebben, moeten ze kennis en middelen delen met andere organisaties om te kunnen innoveren.”

Duurzaamheid en innovatie

Managers focussen dus op technologische innovatie en personeel. Hoe zit het met duurzaamheid?

Volberda: “Een bedrijf dat duurzaam onderneemt, is niet per definitie winstgeverder, maar een innovatief bedrijf met een visie, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid, weet vaak de goede mensen aan te trekken en is per definitie succesvoller. Dit doet denken aan de schijf van vijf van innovatie. Innovatie vereist investeringen in technologie en ICT,

menselijk kapitaal, leiderschap, platte organisatievormen en samenwerking met partners; het een kan niet zonder het ander.”

Potentie

Tot slot: is de innovatieboodschap wel voor alle mkb-bedrijven relevant, denk aan kleine familiebedrijven die al jaren naar tevredenheid op dezelfde manier functioneren? “Juist wel,” aldus Volberda. “Deze bedrijven hebben de meeste potentie, omdat ze flexibel en wendbaar zijn en goed in staat zijn om medewerkers aan zich te binden. Bovendien investeren familiebedrijven automatisch voor de lange termijn: de volgende generatie in plaats van het volgende kwartaal. Dat wil niet zeggen dat kleine bedrijven per definitie de ambitie hebben om te innoveren. Uit ons onderzoek blijkt dat behoudende bedrijven vaak lokaal gericht zijn. Hoe lokaler de oriëntatie, hoe minder innovatief, hoe minder groei.” •●

